

MIT BARN – hvor er du?

DETTE ER EN E-BOG

Hvis du kopierer den ulovligt,
stjæler du fra en forfatter,
der har lagt sit hjerteblod
i at give dig en læseoplevelse.

GOD LÆSELYST!

Første bog i Danmark om adoption
fortalt af den biologiske mor.

Aniella Bonnichsen

MIT BARN – HVOR ER DU?

BAGSIDETEKST

Adoption bringer mange tanker og følelser i spil. I bøger, aviser, tv og radio fortæller adopterede ofte deres historie, og de par, der vælger at adoptere, står også ofte frem og indvier omverden i deres over-vejelser. Men hvad med den biologiske mor? Hvilke tanker og følelser rører sig i den mor, der må give det liv væk, hun selv har bragt til verden – og hvilke konsekvenser får det for resten af hendes liv?

Mit barn – hvor er du? er den første bog i Danmark om adoption, som løfter sløret for, hvad den biologiske mor oplever. Aniella Bonnichsen har som de fleste andre biologiske mødre været knugget af skyld og skam. Det er hun ikke mere, og derfor står hun nu frem og fortæller sin historie.

Og Aniella Bonnichsens historie er usædvanlig. Hun har i modsætning til mange andre biologiske mødre ikke sat sig tilbage og håbet og ventet på, at hendes barn en dag ville banke på hendes dør. Hun har selv opsøgt ham – og hun har ikke stillet sig tilfreds med, at hun ingen rettigheder havde. Aniella ønsker at hjælpe andre biologiske mødre til også at få deres værdighed tilbage. Hun kommer hele vejen rundt om adoptionsproblematikken, lægger op til debat og kommer med sit bud på, hvordan vi kan gøre det bedre for alle tre parter i adoptionstrekanten.

"Et barn, der bliver bortadopteret, er faktisk et barn, der er elsket. Selv om man af en eller anden grund ser sig nødsaget til at give sit barn fra sig, giver man aldrig slip på den kærlighed, man nærer til sit barn. Et barn, der bliver bortadopteret, er et barn, der bliver givet væk i stor kærlighed og smerte med erkendelsen om, at nogle ydre vanskelige omstændigheder gør, at man ikke selv er i stand til at give barnet, hvad det fortjener."

MIT BARN – HVOR ER DU?
Copyright © 2011 Aniella Bonnichsen
All rights reserved
Udgivet 2011 af Skriveforlaget, København*
Bogen er sat med Palatino Linotype
1. e-bogs-udgave
ISBN 978-87-92573-43-8

www.bortadoption.dk

Gengivelse af denne bog eller dele af den er ikke tilladt ifølge gældende dansk lov om ophavsret. Dog er det tilladt at bringe korte uddrag i omtale eller anmeldelser.

* Bogen er udgivet med forfatteren som medudgiver, hvilket indebærer, at det er forfatteren alene, der har det redaktionelle ansvar. Ligeledes er det forfatteren og ikke Skriveforlaget, der er ansvarlig for, at indholdet er i overensstemmelse med gældende dansk lovgivning og ophavsret.

Aniella Bonnichsen

MIT BARN – HVOR ER DU?

Debatbog om adoptionsspørgsmål.
Første bog i Danmark om adoption
fortalt af den biologiske mor.

DETTE ER EN E-BOG

Hvis du kopierer den ulovligt,
stjæler du fra en forfatter,
der har lagt sit hjerteblod
i at give dig en læseoplevelse.

GOD LÆSELYST!

SKRIVEforlaget

**Du som vender
sygt til sundt,
må dit værk
nå verden rundt.**

Tak til ...

Først og fremmest vil jeg takke min mand Frits og mine tre yngste børn Jesper, Nicolaj og Lars for altid at have stået ved min side og støttet mig på min vej frem i livet – også når livet har været svært og næsten ubærligt.

Tak til alle, som hjalp mig gennem Lars' fødsel og dermed reddede Lars' og mit liv.

Tak til familie, venner, bekendte og kolleger for jeres støtte og opmuntring i mit eftersøgningsarbejde. Tak til alle journalister ved radio, tv, blade og aviser for jeres interesse for min sag og for at have bragt min historie ud i medierne. Tak til alle, som har lyttet til mig med interesse, og tak til alle, som har givet mig respons i form af kommentarer, meninger samt egne oplevelser.

Også tak til alle jer, jeg ikke kender, men som jeg ved, har fulgt mig på sidelinjen i min færden og søgen.

Tak til min bortadopterede søn, Michael for at have taget imod mig igen med åbne arme og uden fordømmelse. Tak for vores snakke, tak for dine smil, dine knus og din fortrolighed. Du har altid haft og vil altid have en stor plads i mit hjerte.

Tak til Michaels adoptivforældre, som jeg desværre aldrig nåede at møde, tak fordi I tog Michael til jer som jeres egen, og fordi I gav ham alt, hvad jeg ikke selv var i stand til.

Tak til forfatter Søren Lauritzen, som har været mig behjælpelig med redigering og opstramning af mit manuskript, og tak til Skriveforlaget for godt samarbejde i udgivelsesfasen.

En usædvanlig historie

Der findes bøger om de adopteredes situation, der findes bøger om det at være adoptivforældre, der findes børnebøger om det at være adoptivbarn; men hvad med den biologiske mor og hendes situation? Hvorfor hører vi aldrig om, hvad det vil sige at give et barn fra sig? I litteraturen om adoption bliver den biologiske slægt kun nævnt med ganske få linjer, ja man skulle nærmest tro, at de små børn kom med storken. Endnu er der ikke skrevet en eneste bog på dansk af en biologisk mor til et bortadopteret barn. Dette er sådan en bog. Vi er en stor gruppe af usynlige mennesker, som jeg blandt andet gennem denne bog ønsker at gøre synlige. Vi eksisterer, vi biologiske mødre, vi er også en slags mennesker – vi har også følelser, og vi vil ikke længere negligeres!

Jeg oplever jævnlig en total uvidenhed om, hvordan vi biologiske mødre til bortadopterede børn har det, hvordan vi oplever vores situation, hvilke tanker og følelser, vi gør os. Jeg hørte forleden dag i radioen en voksen adopteret sige: "Hvorfor var der ingen, der elskede mig, da jeg var lille?" ...

Sommetider er debatten om donorbørn oppe i medierne: skal donorbørn vide, at deres sociale far ikke er deres biologiske far? – Skal donoren være kendt eller anonym? – Når jeg hører den slags, brænder jeg altid for at komme til at udtrykke min mening. Der er så meget, jeg har oplevet på min egen krop, som jeg bare må give videre. **Jeg ved, hvilken betydning blodets bånd har!**

Et barn, der bliver bortadopteret, er faktisk et barn, der er elsket. Selv om man af en eller anden grund ser sig nødsaget til at give sit barn fra sig, giver man aldrig slip på den kærlighed, man nærer til sit barn. Et barn, der bliver bortadopteret er et barn, der bliver gi-

vet væk i stor kærlighed og smerte med erkendelsen om, at nogle ydre vanskelige omstændigheder gør, at man ikke selv er i stand til at give barnet, hvad det fortjener.

Det, at måtte give afkald på sit barn, er nok noget af det mest smertefulde, man som menneske kan komme ud for. Selvfølgelig er det også uhyre smertefuldt at miste et barn, der dør. Men når et barn dør, har man i det mindste et gravsted at forholde sig, man kender ens barns skæbne. Når man giver et barn fra sig til anonym bortadoption, har man absolut intet tilbage – ingen ret til at få noget at vide – man ved ikke, om barnet lever eller ej. Man er tvunget til at leve i total uvished. Ikke engang omgivelsernes medfølelse møder man. Det eneste, man møder, er en stor mur af tavshed, og man får derfor ikke bearbejdet sin sorg og sine frustrationer på en naturlig måde.

Således har det også været for mig, men i modsætning til så mange andre kvinder i denne situation har jeg med tiden lært at leve med mit livs skæbne. Det, som har været mit livs store traume, er blevet min styrke. Derfor kan jeg fortælle min historie, og derfor *må* jeg fortælle den. Det er min hensigt at fjerne mystikken om os biologiske mødre, at gøre os synlige, at give os værdigheden tilbage og at skabe nogle menneskeværdige forhold – også for os biologiske mødre. Min bog er således både en personlig beretning og samtidig også en debatbog om adoptionsforhold. I 1. del, som jeg har kaldt: "Historien om blodet bånd", fortæller jeg min egen personlige historie, og 2. del er den teoretiske del eller debat-delen. Her bliver problematikken anskuet ud fra alle tre synsvinkler, og slutelig kommer jeg med mit bud på, hvordan vi kan gøre det bedre for alle parter.

Langt de fleste biologiske mødre er så knugede af skyld og skam, at de ikke er i stand til at fortælle deres historie, blandt andet derfor er det usædvanligt, at en biologisk mor til et bortadopteret barn fortæller sin historie, og et usædvanlig aspekt ved min historie er, at jeg i modsætning til mange andre biologiske mødre ikke har sat mig tilbage og håbet og ventet på, at mit barn en dag ville banke på min dør. Nej, jeg har selv opsøgt ham. Jeg har ikke stillet mig tilfreds med, at jeg ingen rettigheder havde.

Jeg har gjort alt, hvad jeg kunne for at følge mit hjerte. Jeg har været parat til at sætte alt over styr for at opnå kontakt med min søn. Jeg har ikke bare affundet mig med lovgivningens begrænsninger, og jeg har ikke ladet nogen mennesker hverken i min egen familie eller i min søns adoptivfamilie hindre mig i at gøre, hvad jeg måtte gøre. Den eneste, jeg har villet lade mig hindre i at opnå kontakt, var min søn selv, hvis han sagde "nej" til en kontakt, måtte jeg naturligvis respektere det, men ingen og intet andet har jeg villet lade mig begrænse af.

Så længe jeg har set muligheder for at komme videre, har jeg gjort, hvad jeg kunne. Jeg havde som udgangspunkt kun en fødselsdato og et fødested – intet navn, ingen adresse og ingen rettigheder til at få nogen som helst oplysninger. En opgave, som kan synes umulig, som at lede efter en nål i en høstak; men hvor der er en vilje, er der en vej. Det var en lang proces – men det lykkedes.

De personer, som optræder en del i bogen, har givet mig deres tilladelse til at bruge deres rigtige navne, dog har jeg valgt at give min søns adoptioforældre, som ikke længere lever, opdigtede navne.

1. del

Historien om blodets bånd

*Det nye sker,
når du,
der altid var tiltænkt
tilskuerens rolle,
begynder at blande dig.*

Carl Scharnberg

Pludselig kom en mørkhåret mand gående på det modsatte fortov. Han fik øje på mig først, og han kom mig smilende og vinkende i møde. Jeg var straks klar over, at det måtte være ham. Jeg rejste mig op og gik ham i møde. Jeg tror nok, at Michael ville have givet mig hånden, men jeg omfavnede ham med det samme, og det havde han bestemt ikke noget imod. Vi gik ind i restauranten og satte os ved det bord, jeg havde bestilt. Vi fik menukortet og blev enige om, hvad vi ville spise. 26 års ventetid var forbi.

Min tidlige barndom

Jeg er født den 22. december 1954, lige på min morfars fødselsdag. Jeg blev født på Virum fødeklinik, men i modsætning til andre nyfødte, som normalt taber i vægt efter fødslen, tog jeg straks på. Det var personalet meget imponerede over, og jeg blev derfor båret rundt på hele fødeklinikken og beundret, fordi jeg var så sundt, stærkt og velfungerende et barn.

Begge mine forældre kom fra små kår, så de var vant til at spare. Min far var den næststygste i en børneflokk på otte, og min mor var den yngste af to børn. Da min mor var ung kom hun i KFUK Kristelig forening for unge kvinder, og min far gik i KFUM. Sommetider var der fælles arrangementer, og her lærte de hinanden at kende.

Min far var meget populær blandt pigerne, men han foretrak min mor. De blev snart gode venner og begyndte at ses privat. Da min far var hjemme hos min mor første gang, syntes min mormor straks godt om ham, og spurgte min mor, om hun ikke kunne se at blive forlovet med ham der Johannes, men da var de allerede kærester. Siden blev de gift og købte hus i udkanten af Hillerød.

Mine morforældre havde boet på en gård, men min morfar var syg af gigt og kunne ikke længere passe arbejdet på gården. Derfor fik mine bedsteforældre lov at bo hos os for en kortere periode, indtil de fandt noget andet at bo i. Min mor blev gravid og fik først min bror Kristian, og to år senere kom jeg til verden.

Mine forældre havde købt en brugt barnevogn for 100 kroner, som min far malede. På det tidspunkt var det ikke almindeligt, at

mænd gik med barnevogn, men min far var så glad og stolt over mig, at han ville gå tur med mig. Han var ligeglad med, at andre måske så skævt til ham, fordi han gik med barnevogn. Selv om min far havde nogle lange arbejdsdage, han arbejdede fra klokken syv om morgenen til klokken 17 om eftermiddagen, brugte han meget tid på at være sammen med os børn, og han nød det lige så meget, som vi gjorde.

Min far var snedker, og mange af vores møbler lavede han selv. En gang om ugen kom en flok drenge hjem til os, og min far underviste dem i træsløjd. Vi gik ofte ture i skoven, og da vi blev større, cyklede vi ture. Da jeg var lille, snedkererede min far en cykelstol til mig, så jeg kunne sidde foran på hans cykel, da jeg blev større fik jeg min egen cykel, og jeg kan også huske, at min far lavede en sæbekassebil til mig.

Min far var glad og udadvendt, han var altid aktiv med et eller andet. Han var som regel med på sjov og ballade og elskede at lege med os børn. Han var så god til at fortælle sjove historier, som han selv havde oplevet. Min mor var mere forsigtig og alvorlig. Hun gik op i, hvad andre mon tænkte og troede om hende og hendes familie. Vi havde en nabokone, som altid snagede i, hvad der foregik i vores familie. Havde vi gæster, kom hun altid, og blev der grinet for højt, kom hun også for at se, hvad der foregik. Hun gik altid lige ind uden at banke på. Min mor snakkede høfligt med hende, men hun kom aldrig længere end til køkkendøren.

Min mor gik hjemme de første år, indtil vi kunne komme i børnehaven. Hun stod for alt det huslige. Vi havde en stor have, hvor vi dyrkede en masse grøntsager, bær og frugter. Min far var glad for at ordne have, og min mor plukkede bær og ordnede grøntsager.

ger. Mine forældre behøvede ikke at købe nogen grøntsager, for vi dyrkede næsten alt i haven, og min mor tilberedte maden, hun syltede, lavede marmelade, grød og saft, og op til jul bagte hun. Vi havde også en hønsegård med masser af høns, så vi havde altid friske æg, og indimellem blev hønsene slagtet og spist. Vi havde endvidere nogle katte igennem hele min barndom.

Min mor har beskrevet mig som et meget nemt barn, jeg tilpassede mig og stillede ikke de store krav. Jeg var tidligt udviklet. Talte tidligt og var renlig, da jeg var to år og 14 dage. Jeg havde appetit på livet og havde travlt med at udforske min omverden. Jeg lærte hurtigt at cykle på trehjulet cykel, mens min bror var mere forsigtig. Min bror var ikke renlig, før han kom i skole, og han kom derfor i flere perioder på julemærkehjem. Min bror og jeg var meget forskellige. Han var helt sorthåret og havde meget let ved at blive solbrændt, mens jeg var lyshåret og meget lys i huden. Vi lignede slet ikke hinanden, hverken af sind eller af udseende.

Her er et billede af min familie. Jeg er to år, og min bror er fire år. Det var en stor begivenhed at komme til fotograf og den oplevelse, jeg husker længst tilbage i min barndom.

Jeg var glad for at lege både ude og inde. Vores have var omkranset af skov, marker og en stor æbleplantage, så der var gode uden-dørs legemuligheder. Jeg var meget kreativ, elskede at tegne, lege og fantasere. Jeg fik sommetider nogle fine dukker til jul, men det interesserede mig overhovedet ikke, jeg ville hellere lege med biler og klodser eller bygge huler. Min bror derimod havde en Dukke Lise, som han havde med sig overalt. Men den blev smidt ud, engang han lå på sygehuset, for personalet syntes, den var så grim og slidt, og Kristian var døduykkelig over at have mistet sin elskede dukke.

Jeg tror nok, jeg grundlæggende har følt mig som et stærkt og værdifuldt menneske. Men min bror fandt snart ud af, at han kunne hævde sig ved at drille mig. Han var meget egenrådig og fandt altid på tossestreger, som desværre ofte gik ud over mig. Han syntes, det var vanvittig morsomt, hvis han kunne få mig til at vræle for derefter at gøre nar af mig.

Jeg kunne blive noget så rasende, men hvad hjalp det? – min bror kunne jo til enhver tid banke mig. Jeg havde nok forventet, at i hvert tilfælde kvinderne i familien ville tage mig i forsvar; men det gjorde de ikke. De morede sig og sagde, at det var drengens natur. Min far forstod bedre at skære igennem og tage mig i forsvar, men det skuffede mig i den grad, at kvinderne i familien ikke stod på min side. Jeg følte mig ikke nær så værdsat som min bror.

Alligevel holdt jeg meget af min bror, følte med ham, beundrede ham og så op til ham. I mine øjne var han dygtigere og bedre til alting. Jeg var lykkelig, når han gad lege med mig, og indimellem havde vi da også meget sjov sammen. Men når han blev træt af mig, puttede han mig ned i huler og huller og efterlod mig der.

Han lukkede mig inde i hønsehuset, og engang kørte han mig væk i klapvogn, spændte mig fast og gik fra mig, og så kunne jeg sidde der og hyle og skribe, indtil nogen kom og tog sig af mig.

Min bror fik i vid udstrækning lov til at te sig, som det passede ham. Han blev meget udadrettet, han lærte at tro på sig selv og sit eget værd, mens jeg lærte at vende mine følelser indad. Jeg lærte at være en "pæn" pige, der opførte mig ordentligt, gjorde hvad jeg fik besked på og ikke stillede nogen krav. Jeg udviklede mig efterhånden til en stille, genert og forsigtig pige.

Da jeg var tre år, begyndte min mor at gå på arbejde. Hun var uddannet kontorassistent, og jeg begyndte at gå i børnehaven. I børnehaven var jeg også meget stille og genert. Engang legede vi en leg, hvor vi sad i rundkreds og skulle gætte, hvilket barn en klods blev gemt bag. Jeg gættede det hver gang, for jeg havde regnet ud, at de voksne tog børnene i en bestemt rækkefølge. Men de troede, jeg snød, og jeg turde ikke sige noget. En anden gang var min børnehaven hjemme hos os på besøg, og min mormor delte æbler ud til alle børnene, men hun glemte mig, og her turde jeg heller ikke sige noget.

Begge mine forældre var meget troende, vi blev opdraget i den kristne tro. Dette bar hele min barndom tydeligt præg af. Min far var søndagsskolelærer, og jeg gik i søndagsskole fra jeg var fire til jeg var 13 år. Jeg troede selvfølgelig på Gud, for det havde jeg lært. Troen gav mig nok et vist fundament og en form for tryghed. Jeg syntes, det var spændende, det jeg lærte, men samtidig satte jeg spørgsmålstegn, for det var ikke alt, hvad jeg lærte, som jeg fandt særlig rimeligt.

Da jeg var lille, følte jeg, at jeg var anderledes end andre børn, og at vores familie var anderledes. Det specielle ved vores familie, var dels det kristne grundlag, vi bad aftenbøn, gik i søndagsskole, der blev læst højt at andagtsbøger osv. Men det specielle var også, at jeg i den grad savnede tryghed, kærlighed, at føle mig elsket og værdsat.

Jeg var ikke i tvivl om, at mine forældre elskede hinanden. De havde et godt og kærligt forhold til hinanden. Jeg så dem jævnlig kysse og kramme hinanden. Dog husker jeg ikke selv nogensinde i min barndom at have fået kys eller kram af mine forældre. Jeg kan huske engang min mormor sagde til mig, at mine forældre elskede mig. "Tror du virkelig?" spurgte jeg. Jeg havde svært ved at tro det, for jeg kunne ikke mærke det, og de sagde det aldrig.

Jeg følte mig ensom og havde ikke mange venner. Men jeg havde dog Viggo, som var en jævnaldrende legekammerat. Han boede på samme vej som os og var min første nære ven. Vi legede meget sammen, og han er faktisk den eneste, som jeg kan huske har givet mig et kram i min barndom. Det var, mens vi gik i børnehaven,

Her ses jeg som 4½ årig, hvor jeg gynger ude i vores have.

og jeg kan huske, hvordan vi lå bag en hæk og holdt om hinanden. Jeg husker stadig, hvor dejligt det var at føle den varme kropskontakt.

Jeg fik også flere legekammerater, for der flyttede en stor familie ind i nærheden af os. De kom til at bo på en gård, der hed Elmegården. De havde ni børn, hvoraf de syv yngste boede hjemme. De havde desuden deres gamle farmor boende, samt en masse katte og en ged.

Disse børn legede vi meget med. Der var altid liv og glade dage. Jeg legede mest med pigerne, mens Kristian legede med drengene. Det hændte da også, at vi legede sammen alle sammen. Vi piger lavede ofte hemmelige klubber og havde hemmelige sprog; mens drengene syntes, det var morsomt at udspionere os og vores hemmeligheder.

Disse børn havde jeg det virkelig godt sammen med og følte mig værdsat. Jeg kunne dele mine tanker og fantasier med dem. I en tidlig alder gjorde jeg mig mange tanker om livets store spørgsmål. På sin vis var det en magisk forunderlig verden jeg levede i som barn. Jeg vidste et eller andet sted i mig selv, at jeg var værdifuld og god nok, men samtidig føltes min verden diffus og usikker.

Jeg kunne dele mine tanker med mine få venner og veninder, og jeg forsøgte også at snakke med de voksne. Men når jeg ville snakke om noget, som virkelig havde betydning for mig, lukkede de voksne ofte af, og jeg følte mig slet ikke taget alvorligt.

Mine morforældre boede stadig hos os, og min mormor hjalp med husførelsen og med at passe os børn. Men indimellem opstod der

konflikter mellem min far og min mormor. De var begge nogle ret dominerende personer, som ofte havde hver sin opfattelse af, hvordan vi børn skulle opdrages. Disse småkonflikter forsøgte min mor efter bedste evne at udglatte, da hun gerne ville holde sig gode venner med såvel min far som min mormor.

På et tidspunkt blev min mormors dominans dog for meget for min far. Han slog i bordet og forlangte, at de fandt et andet sted at bo. Og tænk, dagen efter gik min mormor ud og fandt et hus i nærheden, som hun købte, og kort efter flyttede de. Men da havde de også boet hos os i en fem-seks år.

Mine tidlige skoleår

Jeg startede i skolen som 6½ årig. Jeg kom ikke til at gå i den samme skole, som Kristian og heller ikke Viggo, men alle børnene fra Elmegården, kom jeg til at gå i skole med. Jeg fik nogle få nye venner, da jeg begyndte at gå i skole, og jeg var glad for at lære noget. I skolen lærte jeg Kurt at kende, han blev min barndomskæreste igennem de næste tre – fire år. Så langt jeg husker tilbage, har jeg været interesseret i drenge. Jeg beundrede dem og forelskede mig i dem; men jeg havde samtidig oplevelsen af, at det var forbudte følelser.

Sex blev der ikke talt meget om i min familie, og følelser blev der ikke vist særlig meget af. Jeg fik opfattelsen af, at sex var meget forbudt, noget "pæne piger" i hvert tilfælde ikke viste interesse. Jeg fik aldrig rigtigt at vide, hvordan man fik børn – eller for den sags skyld, hvordan man undgik det. Man kunne få børn, når man blev gift, fik jeg at vide. Mærkeligt nok er kun det ene af mine fire børn født inden for ægteskabet, – hvordan det så end er gået til? – Nå, det må være Helligånden ...

I de første tre klasser havde jeg en klasselærer, som bestemt ikke kunne lide mig. Det var ganske tydeligt. Hun blev ofte irriteret på mig og kaldte mig en heks. Mine forældre klagede over det, og efter den sidste time inden efterårsferien i fjerde klasse blev jeg kaldt op til min lærer og fik at vide, at efter efterårsferien blev jeg flyttet over i en parallelklasse.

Den nye klasselærer var en ældre kvinde, og i denne klasse følte jeg mig straks meget bedre tilpas. Jeg havde dog stadig min gamle klasselærer i gymnastik, og her var hun lige så skrap over for mig

som før. Engang skulle vi klatre op i tovene, og jeg begyndte begejstret at klatre højt op; men hun beordrede mig straks ned med ordene: "Vi skal ikke have nogen ulykker – i hvert tilfælde ikke med dig!" – og slukøret måtte jeg klatre ned igen. Men de nye lærere var flinke, og det var mine nye klassekammerater også.

Jeg legede mest med børnene fra Elmegården, med Kurt og med Viggo, og jeg fik også enkelte nye kammerater. Min far var meget glad for os børn og legede ofte med os, og det var ikke kun os – hans egne børn – men også de andre børn fra vejen, han viste sin glæde og begejstring for. Fødselsdage var han også god til, han underholdt og legede med os, lavede konkurrencer, og lavede store flotte konstruktioner – huse eller borge af kager til os.

Til hans egen fødselsdag blev mine veninder også inviteret med. Så sad vi og drak saftvand af mine dukkekopper ude i haven, og bagefter legede han og tumlede med os. Min bror og jeg kom dog altid tidligt i seng, for min far ville have ro om aftenen. Men så kunne vores kammerater godt finde på at spørge, om vores far så ikke kom ud at lege. Jeg legede også tit damefrisør med min far, så ordnede jeg hans hår og satte det i alle mulige frisurer. Min mor ville ikke have, at jeg rodede i hendes hår.

I sommerferien tog vi næsten altid til Fyn, hvor min faster og onkel boede. Min far havde syv søskende, som alle boede på Fyn og i Jylland, og en del af dem så vi i sommerferien. Mens vi var små, rejste vores forældre med os, men da vi blev større, rejste min bror og jeg alene, nogle gange hver for sig og andre gange sammen. Min faster og onkel havde en gård med mange dyr og et gartneri, så de havde god brug for vores hjælp.

I mange år var jeg også på sommerlejr med min søndagsskole, og havde ofte en af mine kammerater med. Herfra har jeg også mange gode barndoms minder. Dog husker jeg også, at jeg så de andre mødre kramme deres børn, når de skulle sige farvel til dem. Men det gjorde vi ikke i vores familie. Jeg higede efter anerkendelse fra de voksne. På et tidspunkt lå jeg på sygehuset. Dengang var der kun besøgstid på børneafdelingen to gange om ugen onsdag og søndag, for personalet ville helst være fri for besværet med grædende børn, når forældrene gik. Her oplevede jeg også, hvordan de andre forældre omfavnede deres børn, men i vores familie gav vi bare hånd.

Det meste af min barndom var min bror og jeg som hund og kat, men indimellem havde vi det også sjovt sammen, og sommetider fik vi vores far med på vores tossestreger. Vi havde fundet ud af, at hvis vi bandt en snor til en lineal og svingede den rundt i luften, lød det ligesom en motor. Engang da vi havde vi besøg af en mand, som kom i bil, gav Kristian og jeg os til at svinge rundt med linealen udenfor, og min far sagde til sin ven: "Så, nu starter børnene bilen" hvorefter vennen for ud for at se, hvad der foregik.

Dengang kørte der jo ikke så mange biler, og engang havde vi fundet på at lægge en lille stump gulerod ud på vejen. Når der så nærmede sig en bil, skyndte vi os ud og satte en tændstik til guleroden, hvorefter vi for ind og holdt os for ørerne. Bilen kørte i en stor bue uden om, og vi var lige ved at dø af grin.

Sommetider fandt Kristian dog også på knapt så smarte ting. Da jeg var otte år, lå han på lur bag nogle træer sammen med en kammerat, og da jeg kom hjem, for de ud og brækkede armen på mig. Senere syntes han, det var morsomt at skyde med bue og pil, to

gange ramte han mig lige under øjet, men da han også ramte vores far lige under øjet, blev han alligevel så ked af det, at han brændte alle sine buer og pile.

Da Kristian lige havde fået fysik i skolen, lavede han en bombe, og engang vi var alene hjemme, sprængte han vores hønsehus i luften. Det kan nok være, at vores mor gloede, da hun kom hjem. Hele den næste uge måtte Kristian så bruge på at samle murbrokker op fra naboens have. Min bror fandt på mange dumme ting, og der blev ikke sat grænser for ham.

Min fars sygdom

Min far blev desværre alvorligt syg i en tidlig alder. En dag skulle han på sit arbejde løfte en meget tung maskine, og da brækkede hans ryg to steder; men pligttopfyldende som han var, blev han alligevel på arbejdet resten af dagen. Han blev siden undersøgt, og man fandt da ud af, at han havde en meget sjælden sygdom, som gjorde, at blodet afkalkede knoglerne. Han måtte opgive sit snedkerfag og blev i stedet invalidepensionist. Han havde fået en uhelbredelig blodsygdom, som gradvist tog kræfterne fra ham. Min far var syg i fem – seks år, og en stor del af min barndom var naturligvis præget af hans sygdom.

Min brors dominans blev større i takt med, at min far blev svagere. Jeg havde lært at være meget beskeden, mens min bror ikke var bange for at kræve ind. Han fik ofte større gaver end jeg til jul og fødselsdag, han fik flere rettigheder og flere fornøjelser. Det var jeg ofte vred over; men hvis jeg beklagede mig, fik jeg at vide, at det ikke var pænt at være misundelig. Min mor tog min bror med i cirkus, og flere gange tog hun ham med på ferie. Jeg opdagede pludselig, at de gav sig til at pakke kufferter for at tage af sted. Jeg måtte ikke komme med, for jeg skulle blive hjemme for at passe min syge far. Min far var sengeliggende i mange og lange perioder og skulle hjælpes med næsten alt – påklædning, spisning osv. Dengang spekulerede jeg ikke over det. Jeg syntes, at det var helt naturligt, at jeg skulle hjælpe min far. Dog havde jeg ønsket, at min mor havde taget mig med på ferie bare hver anden gang.

På trods af, at jeg ofte syntes, livet var svært, følte jeg, jeg havde en indre styrke og ro. Jeg følte, at jeg var noget specielt. Jeg så mig selv, mine medmennesker, naturen, farver, former, ord, sprog, tale, hele

universet i et større perspektiv – jeg havde min egen indre visdom – som var større og mere sandfærdig end den, mine forældre eller andre voksne havde lært mig – jeg tænkte meget, og nogle af mine tanker delte jeg med både de voksne og med mine venner – men jeg følte mig slet ikke forstået af de voksne – de kunne slet ikke se ind i mit univers. Jeg følte det som en meget betydningsfuld tid. I denne alder tænkte jeg tanker, som jeg aldrig hverken før eller siden har tænkt, og da jeg var 12 år, var jeg klar over, at en tid var ved at være slut, og at en anderledes og mere alvorlig ville tage sin begyndelse.

Det gik op og ned med min far – han havde mange hospitalsindlæggelser – og mange perioder hjemme, hvor han var sengeliggende. Vi glædede os ved hvert eneste lille fremskridt i hans tilstand, og når det gik tilbage, følte vi også med ham. De sidste tre – fire måneder, han levede, lå han på sygehuset. Han blev gradvis mere og mere svag og tynd. Han var meget afkræftet og kunne næsten intet spise. Han kunne dog vældig godt lide mandariner, som vi plejede at tage med til ham. Han kunne lige klare at suge saften ud af mandarinstykkerne og så spytte skindet ud. Fra at have været en mand at normal lidt tæt bygning blev han helt tynd og indskrumpet, hans lår var lige så tynde som mine håndled. På et tidspunkt forsøgte han at komme lidt op at gå, men da flækkede hans lårben, og derefter kom han aldrig mere op af sengen.

Vi besøgte ham hver dag. Ofte troede han, vi kom for at hente ham hjem. Jeg havde meget ondt af ham, for han var jo slet ikke rask nok til at komme hjem. Jeg fik efterhånden fornemmelsen af, at min far ville dø fra os. Jeg oplevede flere gange, at min mor talte i telefonen med familien, og hun skrev breve, hvor hun fortalte, at det snart var slut med min far. Derfor anede jeg, hvor det bar

hen; men det føltes meget underligt og ensomt, at finde ud af det på denne måde. Der var visse ting i vores familie, vi ikke talte om. Først efter, at min mor havde sagt det til alle andre, fik min bror og jeg at vide, at vores far skulle dø. Men jeg kunne selvfølgelig slet ikke forestille mig, at jeg skulle miste min far.

En dag, da min bror og jeg kom hjem fra skole, var min mormor hos os. Hun sagde, at det var blevet værre med vores far, og at vi skulle tage hen på sygehuset og se til ham. Det gjorde vi så. Min mor var der allerede. Jeg tog min fars hånd og sagde "Dav far". Min mor sagde, at far ikke længere kunne kende os. Jeg var dog sikker på, at min far kunne kende mig, selv om han ikke kunne svare, for han så mig lige ind i øjnene. Hele eftermiddagen sad jeg hos min far, kun lyden af hans besværede åndedræt hørtes. Der sad noget slim i hans luftrør, som kørte frem og tilbage, hver gang han trak vejret. Det gjorde virkelig ondt på mig at se ham lide sådan.

Sidst på eftermiddagen tog vi hjem for at spise, og derefter tog min mor igen ud til min far. Min mormor var stadig hos os. Lidt over ni kom min mor hjem, og jeg hørte først min mor og mormor snakke stille sammen ude i køkkenet. Så kom min mor ind i stuen, og jeg spurgte, hvordan det gik med far – "Er det stadig det samme?" spurgte jeg. "Nej" sagde min mor, og med det samme tænkte jeg, at så har han fået det bedre; men så fulgte ordene: "Han er død!" – Pludselig stod verden stille, jeg kunne slet ikke forstå, at min far ikke levede mere. Jeg græd og kaldte på min far. Min mor ringede rundt til min fars søskende og fortalte, hvad der var sket. Jeg var præcis 13 år og en måned, og min bror var lige knapt 15 år. Min far blev kun 51 år.

Næste dag var det fredag, og min bror og jeg ordnede have. Vi

flagede på halvt. Det bemærkede postbudet, da han kom, og vi fortalte, at vores far var død. Næste dag igen var det almindelig skoledag, og min klasselærer, sagde til mig, at hun ikke havde troet, at jeg kom i skole. Jeg blev lidt forfjamsket, for jeg kunne ikke forstå, hvordan hun kunne vide, at min far var død. Min far blev begravet nogle dage senere. På vores stole i kirken var der tre små buketter af blomster. Min mormor sagde, at blomsterne kun var til damerne, men min bror ville også have en buket. Han fik så min mormors buket. Blomsterbuketterne tog vi med og kastede ned på min fars kiste, da den var blevet sænket i jorden. Herefter blev der sunget en salme. Jeg bevægede min mund, men ikke få en lyd kunne jeg få over mine læber.

Jeg husker tiden herefter, hvor det bare var fuldstændig uforståeligt, at min far ikke længere var iblandt os. Tænk, at det skulle overgå mig, at jeg skulle miste min far. Sådan noget troede jeg kun kunne ske for de andre. Det var selvfølgelig en stor sorg – men vi havde da trods alt hinanden – et dødsfald er en naturlig ting – det er altid svært at miste et menneske, man elsker, men når man får bearbejdet sin sorg, lærer man – trods alt – at leve med den. En endnu større sorg og smerte ventede mig et par år senere.